

Monumentnummer*: 532415

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 juli 2016
Kadaster deel/nr 82789/19

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Utrecht Utrecht Utrecht

Locatiennaam Locatieomschrijving
Utrecht Lunet I

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Utrecht O 337

Omschrijving**

Cluster 44. Twee flankkazematten / Bomvrije gebouwen.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN, respectievelijk aan de noordwestzijde en de zuidwestzijde van Lunet I, als gemetselde en gedeeltelijk aardgedekte onderkomens voor logies, berging en nabijverdediging. De kazematten maken aan de buitenzijde deel uit van de bakstenen omwalling van het werk, maar zijn hoger opgemetseld. Kazematten zijn gesloten, bomvrije ruimten, gewoonlijk uitgevoerd in steen of beton, die zijn ingericht voor het operationeel opstellen van geschut en/of andere vuurwapens. Kazematten zijn daarom voorzien van een of meer, al dan niet afsluitbare en/of gedekte schietgaten. Kazematten kunnen zelfstandige defensieve werken zijn, maar ook kunnen ze deel uitmaken van een groter werk, zoals een fort. Flankkazematten zijn gewoonlijk onderdeel van de flanken van verdedigingswerken en ze dienen in het bijzonder voor het geven van flankerend vuur langs een linie. De flankkazematten van Lunet I te Utrecht hebben hun grootste lengte evenwijdig met een deel van de keel en bezitten daar de schietgaten. Beide flankkazematten / bomvrije gebouwen hebben nieuwe functies gekregen, deels educatief, deels (het noordelijke exemplaar) in het verlengde van de vroegere BB-rol, die vermoedelijk rond 1955 een aanvang nam. De kazemat met vroegere BB-

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

functie is gedeeltelijk ontdaan van de aarddekking vanwege de verankering van een antennemast. De kazematten zijn voor hun nieuwe functies enigszins gewijzigd.

Omschrijving

TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN (1828), respectievelijk aan de noordwestzijde en de zuidwestzijde van Lunet I en overhoeks in de plattegrond gesitueerd. De bomvrije gebouwen zijn spiegelbeeldig ten opzichte van elkaar gelegen en vormen dus elkaars pendanten. De kazematten laten zich van de buitenzijde van het werk gemakkelijk herkennen aan een reeks verticale schietspleten. De grootste lengte ligt evenwijdig met de keelzijde van het werk, waar zich ook de (meeste) schietspleten bevinden. De scherpe hoeken van het muurwerk hellen iets achterover. De toegangen bevinden zich aan de naar het centrum van het werk gerichte korte zijden en zijn voorzien van getoogde toegangen. In het noordelijke gebouw gaat het om twee afzonderlijke toegangen, waarvan de rechtse gewijzigd en met zware stalen deur. Het zuidelijke is voorzien van een dubbele houten deur met links en rechts een gevelopening met ijzeren spijlen. Er zijn nog diverse interieuronderdelen of resten en sporen daarvan aanwezig.

Waardering

De TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN op Lunet I zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier onderdelen van omstreeks 1825 als voorbeelden van (deels) aardgedekte, bomvrije, op de bakstenen bekleding van Lunet I gebouwde hoekelementen voor logies, berging en verdediging.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en als pendanten van elkaar.

* De onderdelen zijn representatief (karakteristiek) omdat ze in verschijningsvorm de kenmerken vertonen die het toenmalige defensieve doel onderstrepen.

* De onderdelen zijn vrij goed bewaard omdat ze zich in hoofdlijnen in de toestand bevinden waarin ze rond 1825 / 1955 verkeerden, terwijl ze nog verschillende authentieke onderdelen en details kennen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument